

Dit boecxken leert hoemen mach voghelen vanghen

bron

Dit boecxken leert hoemen mach voghelen vanghen. Hendrick Eckert van Homberch,

Antwerpen 1509

© 2016 dbnl

Dit boecxken leert hoemen mach voghelen vanghen.

Ende hoemen mach visschen vanghen metten handen. ende oec andersins.

Ende oec tot wat tijden vanden iare dat een yeghelijc visch tsijnen besten is.

Dat eerste capittel leert hoemen voghelen eynden ende alderley vogelen vanghen sal

Dit boecxken leert hoemen mach voghelen vanghen

Item men sal nemen tormentil ende sieden die in goeden wijn. ende daer na siede coren oft gerste oec daer in ende werpt dat aes op die plaetse die totten voghelen bereyt is danso eten si dat koren met der wortelen ende werden daer of recht of si droncken waren so dat si niet vlieghe en moghen ende vallen neder op die aerde. Ende dit is inden winter beter ende bequamer wanneer datter groot snee leyt.

Dat anderde ca. leert een ander maniere om vogelen ende eynden te vanghen metten handen

Item neemt gherste ende werpt die op die plaetse daer die vogelen haer woninge hebben ende dat daer om dat si dier plaetsen ghewoenlijc worden. mer daer nae neemt gersten meel ende ossen galle mingetse tsamen ende maect daer af een pap. ende doet die pappe op een reyn berdeken. Ende daer eten die voghelen dan of ende dan

worden die vogelen so swaer als dat si niet meer vliegen en mogen so datmense dan metten handen vangen mach.

Dat derde ca. leert noch een ander maniere.

Item neemt gerste ende vliegenschwam ende menget tsamen ende siedet met malcanderen ende maect een brijken of papken daer van ende strijct dat op een bardeken ende legt dat omtrent daer die vogelen haer woninghe hebben ende dair van sullen si eten ende als si daer van gheten hebben worden si swaer als voerseyt is ende dan machmense metten handen vangen.

Om visch te vangen.

Dat vierde capittel leert hoemen metten handen mach visschen vangen.

Item neemt een loot kamffer een loet weyten meel een loot reygersmouts ende een loot vanden voernoemden vogels been ende stoten dat in puluer ende menget al onder malcanderen ende maect daer wt een salue ghi moecht

oeck daer toe nemen een loot boem olie ende wanneer gh vischen wilt soe salue die handen ende die sceenbenen daer mede voer *ende* achter so suldi daer af veel wonders sien.

Dat v. capittel leert hoemen karper barbeel *ende* ael vanghen mach metter anghelen

Item neemt kесе *ende* wormen de aen dat water wonen *ende* sijn wormen die hoer huysken op *ende* met hen dragen *ende* dat heet stoc aes men vint die wormen in een hoelken *Item* neemt dat geel of doyer van drien eyeren. dese onstucken stoot al onder malcanderen *ende* maeckt hier of een deech daer na neemt bereiden kamffer so groot als een bone *ende* doet den kamffer onder dese voergenoemde stucken al tsamen *ende* als ghi visschen wilt so steket so groot als een erte aenden angel in een reyn doecxken.

Dat .vi. capittel leert hoemen voerken *ende* eschen met groter menichten vanghen mach

Item neemt een swarte henne *ende* drie eyer doyers *ende* soffraen so groot als een erte *ende* daer na maect een gat in dat hoen *ende* maect dat gat weder toe daer na steket dat hoen in paerts mes .iiij. oft .iiij. daghen alsoe langhe tot dat hoen vuyl en stinckende is Daer na neemt dat hoen weder wt so sult ghi dan in dat hoen vinden gelu wormkens *ende* dier stect altoes een aenden angel *ende* die ander bewaert in een busken so sult ghi wonder sien

Dat .vij. capittel leert hoemen die wormkens leuendich behouwen sal een gans iaer lanck.

Item neemt honich *ende* azijn *ende* siet dat te samen in een panneken so lange dattet scuymt daer na neemt of *ende* doet die wormkens daer in *ende* daer toe doet berey-

den kamffer soe groot als een bone.

Dat .viij. ca. leert noch een ander aes maken tot allen visschen int ghemeen.

Item neemt twee rode slecken ende een ionge swarte henne die noyt geleit en heeft. ende doodet die henne alsoe dat si niet en bloede. ende doet dye in een pot ende sietse ende wanneer die henne wel versoden is so doet die beenderkens vanden vleische ende doet dat ander in eenen nieuwen pot ende stopt dat wel datti ommer dicht si Ende stelt dat vij. oft viij. daghen in die sonne daer na doet den pot op ende stellet in die lucht een halve vre. Daer na neemt een goede hantvol gersten die wel gesoden ende verscuymt is ende doet die oec in dat potken ende daer af wort een deych. vanden deych stecket altoes een weynich aen die anghel. Du moecht oec aen v handen strijken als ghi visschen wilt.

Dat ix. ca. leert noch een ander bereytsel oft aes maken veel visch te vangen metter anghelen

Item neemt eens beuerts kullen oft sijn nieren ende menschen bloet ende gersten meel. ende maect aes daer wt ende neemt der cloetkens een ende stecket anden angel of bindet in een viscorf so dat v best past.

Dat .x. ca. leert noch een ander maniere

Item neemt voer eenen stuurer honich ende een noetscale vol moer olie ende menget dat onder malcanderen bouen den vier ende dat doet in een busken ende wanneer ghi visschen wilt so legt dat cloetken in die salf daer na neemt dat weder wt ende steket aen den angel daer af bijdt den vissche seer narstich

Dat xi. ca. leert een ander aes maken visch mede te vanghen in netten oft koruen.

Item neemt berensmout honich ende koestront inden mey ende smelt dat onder malcanderen daer na neemt een hant vol keruel ende menget die voergenoemde stucken al onder een ander ende maect cloetkens daer van laetse droghe werden ende hantse inden viscorf soe ghi moghet.

Dat xij. ca. leert een ander manier hoemen creften ende ander visch inden mey ende inden somer vangen sal.

Item neemt een boxs leuer ende braet die seer wel ende daer na besprenct dat metten bereiden kamfer Daer na neemt een netken van eenen kalue of scaep dat versch is. ende slaet dat net om die leuer daer na binde die leuer op een bert so ghi best moecht ende dan vangdi creften om vele

Dat xij. capittel leert noch een ander manier om vele visschen te vanghen.

Item neemt reigers smout enen lepel vol ende siet dat wel in een panneken dattet stinct of ruke ende doet daer in een lepel

honichs toe *ende* siet dat noch een male tot dattet taye is daer na stotet in een visel *ende* doeget oder malcanderen *ende* doeget daer na in een busken *ende* als ghi visschen vilt so salft die handen *ende* voeten metten scenbeen achter *ende* voer ghi selt wonder sien.

Dat .xiiij. capittel leert berbeel vangen in onclaren wateren of snee.

Item neemt echelen *ende* doetse in eenen pot *ende* honich daer toe sughen die selue echelen of eghen dat honich *ende* steruen daer van. daer na neemt dye dode echelen *ende* maectse dorre of droge *ende* verwaertse *ende* wanneer dat ghijse besighen wilt so smijtse midden van een legtse in een lau water eenen nacht so worden si weder weeck daer na stectse an somer *ende* winter. Aldus doet oec metten groten langhen wormen die vter aerden comen

Dat xv. ca. leert een sonderlinge aes maken in een yegelijke maent daer men mede visschen mach

Item inden April *ende* inden Mey sijn die kreken seere goet. inden bramaent sijn seer goet brae keffer. inden hoymaent sijn die sprinchanen seer goet. In dien tijt is oec goet die gesoden creeften dat voer inden sceren is *ende* inden stert *ende* alle onghestoten Inden herst sijn goet die keffer oft wreuel die inden pert stront lopen brecht hem die vloghelen *ende* die voeten of.

Dat .xvi. capittel leert noch een ander maniere om aes te maken.

Item neemt kychern *ende* vuyllen scapen case schoon korn meel *ende* honich *ende* smeltet onder malcanderen *ende* maect daer cloetkens wt *ende* trecket die doer loer olie. *ende* steeckse aen alst v best past.

Dat .xvij. capittel leert een andere manier oft aes te maken.

Item neemt oli koeken een vierdeel. *ende* legt dyen in een water daer vysschen sijn *ende* laetse daer aen bijten eenen dach oft iij. daer na neemt oli koecken meel *ende* kneede dat met weken koyen kase daer na maect cloetkens. *ende* stectse daer aen.

Dat .xviij. ca. Hoemen visschen vanghen mach in diepe wateren diemen doch niet visschen kan.

Item neemt quicsiluer .ij. loot *ende* een vierendeel salpeter die puer is. *ende* een half vierendeel solfer cleen gestoten dat dien pot half vol sy *ende* neemt daer toe ongelesten calcke. *ende* besluyt den pot vast toe datter gheen water in comen en mach daer na werpet den pot in dat water so zwemmen die vysschen al bouen *ende* moechtse vanghen metten handen.

Dat xix. ca. leert noch op een ander manier

Item inden bramaent sult ghi grauen ossen tongen *ende* stoet dat cruyt metter wortel *ende* neemt des puluers een weynich *ende* nepten sap neemt een luttel daer onder *ende* bestrijct v handen. *ende* stectse in water daer visschen in sijn. so comen si totter hant Oft neemt dat cruyt voerseyt *ende* ongelesten calc doet oec daer in so steruen sy.

Dat .xx. ca. leert een aes maken hoemen inden water doen sal dat alle visch ter hant comen sal

Item neemt inden mey vanden eersten honich also veel als ghij wilt. *ende* neemt daer toe vanden roden slecken met den huysken oec so veel als ghi meynet dat ghijer behoeuen selt. *ende* doetse in een reyn scotelken. *ende* neemt daer toe armoniaec, oft sal commune

dat doet daer in so smelten die slecken *ende* neemt *dan* nacht schijnenden wormkens daer toe een pont *wanneer* ghi *een* salue *maken* wilt soe neemt des honichs twee mael so vele als daer slecken sijn *ende* neemt een half pont wormen *ende* maeckt een salue daer wt *ende* roeret wel onder *malcanderen* *ende* bewaret die salue in een busken. Ende *wanneer* ghi visschen wilt soe strijket die salue aen v handen so sult ghi wonder sien.

Dat .xxi. capittel leert hoemen vele visschen vanghen mach in allen koruen.

Item neemt kemp *ende* dien snijt bouen dat knopken af als hi noch groen inder melc is *ende* droech dien *ende* stooten cleen *ende* settet in een gelas *ende* stoppet dat glas met was *ende* hers datter geen lucht wt en mach gaen *ende* neemt een half pont oudts rogghe van doerren sleen *ende* stoet die cleen *ende* neemt een pont rouspecks *ende* stoet dat daer toe *ende* neemt *dan* kamffer puluer *ende* menghet des oeck daer onder dattet dicke worde als een deech *ende* doet dat in een doecxken *ende* hangt dat in eenen vischcorf daer sullen veel visschen in comen

Dat .xxij. capittel leert een ander maniere omme visch te vanghen

Item neemt een henne ende siet die wel ende neemt een lepel honichs daer toe ende siet die henne met den honich seer wel ende doetse in een potken ende doeter altoes een wenich meer honichs toe bicant een lepel daer na latet in die lucht staen ongedect tot dattet vol maden wort

Dat .xxij. ca. leert hoemen ael inden corf vangt.

Item neemt out smeer van eenen iaer ende doet dat in een panne ende ruert dat met wilder munten cruyt. ende doet dat dan in een lijnen doecxken. ende hanghet dan in den visch corf so sult ghi veel aels vanghen

Dat .xxiiij. ca. leert noch visch ende ael vanghen.

Item neemt een cleen glaesken ende doet daer in voir een blanck quicsiluers ende daer toe doet veel nacht schijnende hout. ende stoept dat glaesken wel vast toe met was oft hers. ende hanget dat glaesken inden visch korf so ghi best moecht ghi sult wonder sien

Dat .xxv. capittel leert noch een ander maniere hoemen vele vysschen vangen sal metter anghelroeden.

Item neemt dat bloet van eenen mensche een moes scotel vol ende een loot soffraens ende gebudelt gersten meel. ende ongeheult broot. ende neemt oeck gheyten smeer dat smelte ende latet cout werden ende menghet onder malcanderen daer of neemt een sticcken soe groot als een note ende byndet aenden anghel oft in eenen korf. hoe dattet v best past.

Dat .xxvi. capittel leert een ander maniere hoemen vele visschen vanghen sal.

Albertus magnus scrijft in sinen heymeliken boec daer van aldus. neemt een weynich van rosen ende een weynich mostaerts ende eenen wesel voet dit legt al te samen in een net of in eenen hame. ghi sult dan ve-

le visschen vanghen.

Dat .xxvij. capittel leert een ander manier hoemen met handen mach visschen vanghen.

Item die voerghenoemde doctoer. *Albertus magnus* seyt aldus. neemt sprinckwurt die bladeren daer van *ende* die vrucht dye twee gheworpen in eenen viuer oft in een ander water daer vele visschen in sijn welcke visschen van dien cruyde oft wortel eten hij wert so vol daer *van* dat hi den buyc opwaert keert oft hi doot ware. mer hi coemt weder tot hem seluen, *ende* het en scaet hem niet Daer na werpse in een versche water so comen si weder tot hem seluen aldus vangdise metten handen.

Hier na volghet in wat tijden vanden Iare een yeghelijc visch tot sinen besten is

Item den salm is inden *April ende Mey. ende* een wile daer na tsinen besten *ende* blijft salm tot nae sint Jacobs dach. Daer na hietmen *hem* laß tot op sinte Andries dach *ende* is *ten* besten tusschen sints machiels *ende* sinte martens misse.

Item den snoec is inden Hoymaent alder best mer een out snoec is altijd goet. mer behaluen *wanneer* hij den roghen sciet.

Item een melchlinck *van* eenen snoec oft kerper is altijd beter dan een roechgheuer aldus ist met ander visch.

Item een slie oft louwe is altijd best in die bramaent

Item den baers is altijd goet behaluen inden Mey ende inden April.

Item den brasem *ende* maeckereel. sijn goet inden sprokel ende Merte.

Item mullinck sijn goet inden merte *ende* inden april

Item een kullinc is alder best tonser vrouwen licht misse *ende* voert goet totten April.

Item die rottel is goet inden sprokel ende Maerte *ende* neemt af inden Mey.

Item die voren oec somer inden winter sijn si goet.

Item die grundelen sijn goet inden sporkel ende Merte ende inden April tot meye toe. maer dat ionghe grondelinc is altijd goet in die peterceli.

Item een blicck is alder best inden Herst

Item die stekelinghe sijn goet inden Merte ende inden beghinne vanden Meye soe sijn si vol so sal mense met eyeren rueren.

Item den ael is goet inden Meye tot nae onser vrouwen hemeluaert dach.

Item een lamprey is nemmermeer beter dan inden mey.

Item een berlijn is des lampreyen broeder is goet van dertienmisse tot onser vrouwen boetscap dach.

Item den Kreeft is best in die Merte ende April. ende sonderlinge als die mane wast dan sijn si alder best.

Hier eyndet een boecxken dat seer profitelijck is voer allen visschers. ende vogheleers. Ende is gheprent Tantwerpen binnen die camer poerte int huys van Delft bi mi Henrick eckert van homborch. Int iaer ons heren .M.CCCCC. ende neghen.